

CỘNG ĐỒNG HỒI GIÁO (ISLAM) Ở AN GIANG

Người Chăm ở An Giang theo Islam giáo (ở địa phương vẫn quen gọi là Hồi giáo, trong bài viết này, chúng tôi sử dụng cụm từ Islam giáo để phù hợp với tên gọi của tôn giáo này, trừ những trường hợp cần phải đề nguyên văn) có 3.273 hộ với 15.197 nhân khẩu, chiếm 0,67% dân số toàn tỉnh. Họ sinh sống trên địa bàn các xã Vĩnh Trường, Đa Phước, Quốc Thái, Nhơn Hội, Khánh Bình thuộc huyện An Phú; xã Châu Phong, thị xã Tân Châu; xã Khánh Hòa, huyện Châu Phú; xã Vĩnh Hanh, huyện Châu Thành và phường Mỹ Long, thành phố Long Xuyên; thực hành tôn giáo theo 5 cốt đạo và quy tắc của đạo Hồi, đặc biệt là những kiêng kỵ và tâm nguyện hành hương đến Thánh địa Mecca. Hiện nay, họ có khuynh hướng giao lưu với các tín đồ Islam giáo ở các quốc gia Đông Nam Á, như Indonesia, Malaysia... và có quan hệ khá gắn bó với cộng đồng Islam trên thế giới.

1. Hoạt động tôn giáo

Vì có cùng chung gốc ngôn ngữ, văn hóa và tôn giáo với cộng đồng Islam giáo các nước Indonesia, Malaysia, cộng đồng Islam giáo An Giang có quan hệ mật thiết và ít nhiều chịu ảnh hưởng của Islam giáo trong khu vực. Thực tế cho thấy, do điều kiện đời sống kinh tế của tín đồ Islam giáo nói chung còn gặp không ít khó khăn, trong khi đó các nhu cầu sinh hoạt tôn giáo, các quy định của giáo luật đòi hỏi phải tuân thủ (như thực hiện tháng chay Ramadan, hành hương Mecca,...). Do đó, để thực hiện được trách nhiệm và bổn phận, tín đồ Islam giáo phải tìm cách tạo quan hệ với các cá nhân, tổ chức Islam giáo quốc tế, thân nhân ở nước ngoài để xin tài trợ kinh phí.

Hoạt động này càng rõ nét hơn khi đời sống kinh tế ngày càng được cải thiện thì nhu cầu tín ngưỡng, tôn giáo và thực hiện các điều luật trong giáo luật đối với tín đồ Islam giáo là cần thiết. Do xu hướng phát triển của thế giới ngày càng mở rộng trong quan hệ hợp tác song phương, đa phương trên các lĩnh vực: chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội,... các cá nhân, tổ chức Islam giáo các nước Trung Đông đang tăng cường các hoạt động để thâm nhập, tạo quan hệ và ảnh hưởng đến cộng

* Ban Tôn giáo, Sở Nội vụ tỉnh An Giang.

đồng Islam giáo tại các nước đang phát triển, trong đó có Islam giáo ở Việt Nam. Cụ thể, Cộng đồng Islam giáo An Giang cũng đã từng bước chủ động tạo được các quan hệ với tổ chức Islam giáo bên ngoài, tranh thủ để nhận các tài trợ, các mối quan hệ này ngày càng có xu hướng gia tăng, dưới nhiều hình thức phong phú đa dạng.

Về thực trạng kinh tế - xã hội: Đời sống kinh tế của người Chăm trong Cộng đồng Islam giáo An Giang hiện nay được cải thiện và nâng cao do cơ sở hạ tầng phát triển, đầu tư và chuyển dịch cơ cấu kinh tế đúng hướng, phù hợp với đặc điểm của từng nơi, đã áp dụng các biện pháp kỹ thuật vào sản xuất. Vì vậy, mức sống của người Chăm cũng được nâng lên, một số hộ đạt mức sống khá và giàu. Những năm gần đây, đời sống văn hóa - xã hội trong các cộng đồng Islam giáo cũng phát triển và tăng lên rõ rệt. Theo đó, trình độ học vấn của người Chăm cũng từng bước nâng lên, nhất là khi Nhà nước áp dụng chính sách miễn học phí cho học sinh là người Chăm. Ngoài ra, tại các Thánh đường, con em dân tộc Chăm còn được học chương trình song ngữ Chăm - Việt để bảo tồn ngôn ngữ mẹ đẻ.

Về cơ sở thờ tự: Số lượng cơ sở thờ tự của Islam giáo hiện nay ở An Giang có 29 cơ sở, trong đó 12 thánh đường và 17 tiểu thánh đường. Từ khi Ban Đại diện Cộng đồng Hồi giáo An Giang được thành lập (2004) có thêm 03 cơ sở mới được thành lập, nhiều cơ sở được trùng tu, sửa chữa khang trang từ tài trợ của tổ chức từ thiện trong và ngoài nước, nhất là từ các tổ chức phi chính phủ, như: Hội Trăng lười liềm đỏ Arap Saudi, Hội từ thiện Kuwait, Ngân hàng phát triển Islam giáo,....

Kết quả hoạt động của Ban Đại diện trong thời gian qua cho thấy, từ khi thành lập Ban Đại diện Cộng đồng Hồi giáo cho đến nay, các hoạt động tôn giáo ngày càng đi vào ổn định, nhất là hoạt động giảng dạy giáo lý, giáo luật, đáp ứng kịp thời những nguyện vọng chính đáng của tín đồ, từ đó vai trò, vị trí của Ban Đại diện ngày càng được nâng lên, từng bước là chỗ dựa tin cậy cho cộng đồng Islam giáo trong hoạt động tôn giáo cũng như trong việc chăm lo đời sống vật chất tinh thần cho cộng đồng.

Cộng đồng Islam giáo An Giang đã, đang và sẽ tiếp tục chịu sự tác động nhiều mặt của Islam giáo thế giới. Theo đó, tính quốc tế của Islam giáo là một đặc điểm mang tính phổ biến đang ngày càng có những biểu hiện phong phú, đa dạng. Bên cạnh đó, Cộng đồng Islam

giáo An Giang cũng đã mở rộng quan hệ giao lưu với các tổ chức, cá nhân Islam giáo các quốc gia và không chỉ dừng lại ở các yêu cầu sinh hoạt tôn giáo thuần túy mà còn nhằm tranh thủ nguồn tài trợ phục vụ cho các lĩnh vực: tôn tạo nâng cấp cơ sở thờ tự, củng cố đức tin, các hoạt động từ thiện xã hội, đặc biệt là tài trợ giúp cho tín đồ Islam giáo thực hiện nghĩa vụ hành hương viếng Thánh địa Mecca.

Với những nền tảng trong các mối quan hệ nêu trên, Cộng đồng Islam giáo An Giang đã tham gia vào nhiều hoạt động do các Quốc gia hoặc các tổ chức Islam giáo khu vực chủ trì, như: thi xướng Kinh Qu'ran hàng năm, cử tín đồ đi học về tôn giáo, tham dự các hội nghị quốc tế về Islam giáo tại các nước và vùng lãnh thổ: Malaysia, Campuchia và Hồng Kông,... Ngoài ra, Ban Đại diện còn đón tiếp nhiều cá nhân, tổ chức Islam giáo trong khu vực vào Việt Nam nhằm tăng cường sự hiểu biết, giúp đỡ lẫn nhau và thắt chặt tình đoàn kết.

2. Các hoạt động liên quan đến quản lý nhà nước

Thông qua Ban Đại diện, việc tuyên truyền phổ biến chủ trương, chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước giúp cho tín đồ Islam giáo hiểu rõ chủ trương, chính sách tôn trọng tự do tín ngưỡng, tôn giáo của Đảng, Nhà nước thuận lợi hơn. Từ đó, giúp tín đồ củng cố niềm tin, ý thức tự nguyện ủng hộ và tham gia thực hiện chính sách phát triển kinh tế - xã hội - xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh, cũng như chính sách tôn giáo của Đảng, Nhà nước.

Với sự hỗ trợ của các bộ, ngành Trung ương, các ngành chức năng tỉnh, chính quyền các địa phương có dân tộc Chăm sinh sống, Ban Đại diện đã tiến hành thành công 03 lần đại hội và nhiều hội nghị thường niên; các hoạt động của Ban Đại diện diễn ra bình thường theo đúng quy định pháp luật.

Ban Quản trị các thánh đường thường xuyên được củng cố, gồm từ 07 đến 13 vị trong đó có Giáo cả (Hakim), Phó Giáo cả (Naep), người hướng dẫn tín đồ trong buổi lễ (Imâm), thầy dạy giáo lý, dạy tiếng Chăm (Tuôl)... Với uy tín, vị thế của mình, Ban Quản trị luôn là trung tâm đoàn kết, cũng là nơi hòa giải, giải quyết và quyết định những vấn đề phát sinh trong cộng đồng. Do vậy rất ít trường hợp khiếu kiện đến chính quyền.

Các hoạt động, sinh hoạt tôn giáo thuần túy, như: truyền đạo, giảng đạo, các cuộc lễ, các lớp dạy giáo lý... thường được tổ chức tại cơ sở thờ tự và đảm bảo quy định pháp luật.

Chính quyền các cấp đã quan tâm tạo điều kiện cho xây dựng lại 06 thánh đường, tiểu thánh đường; xây mới 2 tiểu thánh đường, hiện đang làm thủ tục giao đất để xây dựng mới thêm 1 tiểu thánh đường, việc cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất của các cơ sở thờ tự của Islam giáo trong toàn tỉnh được quan tâm thực hiện. Việc tổ chức các ngày lễ trọng của Islam giáo tại các thánh đường và tiểu thánh đường thu hút đông đảo tín đồ, người dân đến tham dự đảm bảo trang trọng, vui tươi, an toàn và tiết kiệm; chính quyền các cấp tham dự và tặng quà chia vui cùng Ban Đại diện.

Theo giáo lý Islam giáo, các tín đồ phải bố thí cho người nghèo hoặc đóng góp xây dựng thánh đường nên các hoạt động xã hội từ thiện cũng được Ban Đại diện, Ban Quản trị các thánh đường quan tâm thực hiện vận động từ các tổ chức cá nhân trong và ngoài nước, tập trung chủ yếu trong tháng chay Ramadan, trong các ngày lễ, tết... với số tiền bình quân hàng năm khoảng vài trăm triệu đồng.

3. Dự báo tình hình

Tình hình thế giới hiện nay có nhiều bất ổn, chiến tranh sắc tộc, tôn giáo diễn ra ở nhiều nơi trên, trong đó đa phần có liên quan đến Islam giáo. Điều này phần nào ảnh hưởng đến tâm lý chung của cộng đồng Islam giáo - cộng đồng dân tộc Chăm tỉnh An Giang. Tình hình biên giới với Campuchia còn diễn biến phức tạp; các thế lực thù địch tiếp tục lợi dụng vấn đề tôn giáo, dân tộc xuyên tạc, vu cáo Đảng, Nhà nước vi phạm tự do tín ngưỡng, tôn giáo, vi phạm dân chủ, nhân quyền,...

Về mặt tư tưởng, cộng đồng người Chăm ở An Giang muốn được ổn định, yên ổn làm ăn, chăm lo phát triển kinh tế, nâng cao đời sống. Tuy nhiên, đời sống kinh tế - xã hội phát triển và biến động theo tình hình chung của cả nước, do đó đối với dân tộc Chăm vì có trình độ học vấn thấp, trình độ sản xuất chậm được cải tiến, quy mô sản xuất nhỏ lẻ, hộ nghèo, hộ khó khăn còn nhiều... nên sẽ gặp rất nhiều khó khăn để tự lực vươn lên, cần có sự tiếp tục nghiên cứu hỗ trợ, giúp đỡ của Đảng và Nhà nước.

Sinh hoạt, hoạt động tôn giáo sẽ có sự tác động nhất định từ Islam giáo trong khu vực và quốc tế; con em người Chăm đi du học trở về Việt Nam để làm ăn, sinh sống, mang theo nhiều yếu tố tích cực nhưng cũng không loại trừ yếu tố tiêu cực; mâu thuẫn giữa “đạo cũ, đạo mới” dù không gay gắt nhưng cũng tiềm ẩn phức tạp,..../.